

Sociální pomoc: Co jsem se o „chudých“ naučil prací v polévkové kuchyni

Sociální pomoc

Co jsem se o „chudých“ naučil prací v polévkové kuchyni

V roce 2011, když jsem studoval doktorandské studium na Torontské univerzitě, jsem se ucházel o pozici koordinátora polévkové kuchyně, která se konala jeden večer v týdnu pár bloků od Queen's Parku. Jmenovala se Gathering Spot, což byla týdenní polední polévková služba, která probíhala v suterénu baptistického sboru na Walmer Road, starého historického kostela v centru města.

Přihlásil jsem se, protože jsem chtěl jednoduchou brigádu na jeden večer v týdnu, abych si vydělal pár dolarů, zatímco budu studovat. Dostal jsem mnohem víc, než jsem očekával.

Vyrůstal jsem v předměstské čtvrti střední třídy, takže jsem nikdy doopravdy neviděl „chudé“ nijak hmatatelně. Uvědomoval jsem si, že nejsme bohatí a že někteří moji přátelé na tom byli hůř než já, zatímco jiní lépe. Někteří z mých přátel měli menší domy než já a jiní větší.

Vyrůstal jsem v konzervativní rodině, kde se u večere často mluvilo o stížnostech na daně a o tom, jak jsou chudí lidé prostě líní a nezaslouží si žádné z našich těžce vydělaných peněz. Takže jsem předpokládal, že pokud člověk nemá práci, je to proto, že je líný, a pokud pobírá podporu v nezaměstnanosti nebo související dávky, je v podstatě pijavice systému. Takoví chudí byli.

Dát „chudým“ lidskou tvář

V Gathering Spotu jsem pracoval jako koordinátor programu. Nakupoval jsem potraviny a pomáhal s přípravou jídla. Vítal jsem lidi po příchodu a po večeři jsem připravoval aktivity, obvykle semináře o městských programech nebo užitečné dovednosti, jako je první pomoc nebo porovnávání cen.

Průměrně jsme večer obsloužili asi 30 až 50 hostů, z nichž většina žila v chudých bytech v oblasti, ale také lidi bez domova, kteří si našli cestu do Gathering Spotu.

Najednou, každé úterý večer, měli „chudí“ lidskou tvář. Bylo to zarážející.

Brzy jsem si uvědomil, co je chudoba.

Chudák byl homosexuální mladík, kterého rodiče vykopli a teď žil na ulici.

Chudák byla senilní starší žena, která měla úspěšnou kariéru zdravotní sestry, ale ve stáří začala hromadit věci a její rodina se o ni přestala starat.

Chudák byl starší muž s intelektuálními schopnostmi dvanáctiletého dítěte, ale bez rodiny a ne natolik postižený, aby podle názoru vlády potřeboval další pomoc, takže byl ponechán sám sobě.

„Najednou, každé úterý večer, měli ‚chudí‘ lidskou tvář. Bylo to zarážející.“

Kdo jsou chudí?

Kdo jsou chudí? Jak jsem se seznamoval s mnoha lidmi, zjistil jsem, že procházeli duševními chorobami, zneužíváním a závislostí. Jejich rozhodnutí byla v určitém okamžiku nevyhnutelně jejich vlastní. A ano, byli tam nepoctiví lidé, kteří chtěli systém jen využít, ale ani jejich příběhy nebyly tak přímočaré, jak jsem předpokládal. Každý měl svůj příběh. Chudoba má své vrstvy.

Kdo jsou chudí? Uvědomil jsem si, že chudoba je systémovým důsledkem ztráty rodiny. Bezdomovec je „bez domova“ dlouho předtím, než se ocitne bez střechy nad hlavou. Mnoho bezdomovců v Torontu byli duševně nemocní jedinci, které rodina opustila kvůli jejich nevyzpytatelnému chování, takže neměli jediného člověka, který by je nechal přespat na gauči nebo by jim půjčil pár dolarů.

Musel jsem si říkat: Kdyby se mi stalo něco hrozného, co by mě stálo za domov nebo o zdraví, mohl bych se i tak spolehnout na své dva sourozence, strýce a tetu, nebo i pár kamarádů z vysoké, kteří by mi pomohli. Měl jsem se na koho spolehnout. Oni neměli.

Kdo jsou chudí? Přemýšlím o tom, že jsem se narodil do milující rodiny. Byl jsem vychován v disciplíně a zodpovědnosti. Chodil jsem do dobrých škol. Jsem fyzicky a duševně zdatný. Finančně jsem byl zajištěn na střední i vysoké škole.

To bych mohl být já

Ale všechny tyto faktory, které přispěly k tomu, že jsem se dostal tam, kde jsem, jsem si nevybral. Musel jsem tvrdě pracovat, ale můj otec mi to ukázal.

Mohl jsem se narodit do rodiny, která se nestarala o vštěpování základních ctností. Mohl jsem se narodit do systému pěstounské péče a být překládán po celém státě. Mohl jsem se narodit s duševní chorobou nebo s fyzickým postižením.

Nebo si vezměte případy, kdy člověk získal postižení: autonehoda, později v životě se u něj rozvinula těžká deprese nebo něco podobného. To se mohlo stát komukoli z nás a to mohlo znamenat, že bychom se kdykoli mohli ocitnout bez kariéry nebo obživy v tradičním slova smyslu, závislí na péči druhých.

„Jako lidé, kteří si cení svých úspěchů a autonomie, nikdy nechceme přemýšlet o možnosti stát se závislými a neschopnými.“

My, lidé, kteří si vážíme svých úspěchů a autonomie, nikdy nechceme přemýšlet o možnosti stát se závislími a neschopnými. Pokud skutečně pochopíme, že mnoho lidí, kteří čelí chudobě, se narodilo do absence podpůrného systému rodiny a přátel nebo trpí nedostatkem duševních a fyzických schopností, pak existuje ta nepříjemná možnost, že jsem to mohl být já.

Proto novozákonní Jakubův list spojuje lásku k chudým s láskou k bližnímu jako k sobě samému: „Dobře děláš, jestliže skutečně naplňuješ královský zákon podle Písma: ‚Budeš milovat svého bližního jako sebe sama.‘“

Jakub to nazývá „královským zákonem“ (zákonem, který je králem nade všemi ostatními). Je to kritérium, které Ježíš uvádí, zda se na něj vztahuje nějaký biblický zákon a jak by měl být uplatňován.

Proč milujeme chudé? Logika je jednoduchá: Protože to jsme mohli být my. A pokud je to tak, musíme se sami sebe zeptat, zda se dokážeme vcítit do jejich situace, v jaké společnosti, v jakém společenství, v jakém sboru bychom doufali, že mi pomůže? Ať už je naše odpověď jakákoli, podobně jako v Ježíšově podobenství o milosrdném Samaritánovi jsme hluboko ve svém svědomí zavázáni jít a udělat totéž.

Strach, vina a znechucení

Práce v polévkové kuchyni mě přiměla přehodnotit, jak jsme zodpovědní vůči ostatním ve společnosti a jak jsme možná zapomněli na chudé.

Naše společnost se chce stranit chudých. Existuje pro to spousta důvodů. Myslím, že největším je strach a vina.

Pohled na špinavého bezdomovce v sobě skrývá prostý odpor. Vidíme ho a bojíme se ho, protože by mohl být nebezpečný, říkáme si. Ale skutečný strach spočívá v tom, že jeho život je pro nás nemyslitelný. Představa bezdomovectví je děsivá a fakt, že by se to mohlo stát i nám, kdybychom se narodili do situace bez rodiny, bez okruhu podpory, s problémy, které bydlení ztěžují. To jsme mohli být my, a na to si ani nedokážeme pomyslet.

„Naše společnost se chce chudým vyhýbat. Existuje pro to spousta důvodů. Myslím, že největším je strach a vina.“

Tato skutečnost lidi hluboko uvnitř děsí, a proto musíme jejich situaci racionalizovat, abychom se cítili lépe: Je zřejmé, že udělali špatná rozhodnutí, říkáme si. Stejně jako pro potenciální přátele Joba je snazší vinit, než pomáhat, je to proto, že nedokážeme čelit pravdě, že nás mohlo postihnout neštěstí.

Pokud strach překonáme, obvykle se objeví neproduktivní pocit viny. Vina z pohledu na chudobu je ten intuitivní pocit povinnosti pomoci, ale zároveň přimhouření očí. Často to děláme, když vidíme žebráka na rohu ulice a předstíráme, že ho nevidíme. Nebo mu dáme nějakou malou peněžní částku, což spíše utiňuje naši vinu, než že skutečně podnikáme kroky k jeho pomoci.

Ohromení

A co kdybychom se jim pokusili pomoci? Mnozí z nás by byli ohromeni množstvím péče, kterou ostatní potřebují: bydlení, lékařské potřeby, poradenství, vzdělání, umístění do zaměstnání. Chudí jsou trvalou připomínkou bezmocnosti naší civilizace, našich schopností. Je ironií, že bezdomovci v nás vyvolávají pocit bezmoci.

Obhájce práv bezdomovců Arnold Abbott (90 let), ředitel neziskové skupiny Love Thy Neighbor Inc. (vpravo), rozdává jídlo bezdomovcům na veřejném parkovišti vedle pláže ve středu 5. listopadu 2014 ve Fort Lauderdale na Floridě. (AP Photo/Lynne Sladky)

Proto se většina měst rozhodne, že musí oddělit chudé od nás ostatních. Vezměte si příklad Orlanda na Floridě, kde je nyní nezákonné být bezdomovcem. Pokud nemáte domov, policisté vás prostě vyženou do pustiny, vyhodí vás tam a řeknou vám, abyste se už nevraceli.

Ve Fort Lauderdale na Floridě je nezákonné dávat jídlo chudým na ulici. Devadesátiletý křesťan Arnold Abbot v roce 2014 odmítl vyhovět a šel ven rozdávat jídlo a deky. Policisté ho zatkli a hrozila mu buď pokuta 500 dolarů, nebo až 60 dní vězení.

Vláda Fort Lauderdale a Arnold Abbot ilustrují dvě velmi odlišné reakce na chudobu. Jedna chce chudobu snížit tím, že se chudých zbaví, druhá tím, že jim bude sloužit.

Musíme si ale položit otázku: Proč se vydat cestou Arnolda Abbota? Může to být nepříjemné, frustrující, ba dokonce nebezpečné. A mnozí z nás vědí, že je velmi pravděpodobné, že naše pokusy nemusí skončit úspěšně.

Ve světě, který si cení autonomie, je pomoc chudým vnímána jako příliš velký výdaj pro nás samotné, a dokonce i jako podpora těch, kteří se odmítají „pozvednout sami“. Jinými slovy, proč bych měl dávat své těžce vydělané peníze a čas těm, o kterých si myslím, že si sami nepomohou?

Něco jako náboženské přesvědčení

Péče o chudé je umožněna něčím, jako je náboženské přesvědčení. Říkám „náboženské“ ne proto, že by se o chudé starali všichni věřící - nestarají se - nebo že by se o chudé starali pouze věřící, což také není pravda. Cítil jsem s ateisty, se kterými jsem pracoval, velké spříznění dobré vůle, bohužel bližší spříznění s nimi než s mými křesťanskými spolubratry, kteří měli tvrdé srdce.

Říkám „náboženské přesvědčení“, protože touha po empatii a službě, ať už u věřícího člověka nebo ateisty, je poháněna přesvědčením, které nelze redukovat na svět takový, jaký je. Kdyby tomu tak bylo, převládla by apatie. Chudí prostě jsou a takový svět prostě je: Škoda, tak smutné.

Dozvídáme se, že opravdové láskyplné činy, jak tvrdí C. S. Lewis ve své knize *Čtyři lásky*, jsou v jistém smyslu „nadpozemské“. Proč bych měl vcítit do lidí, které neznám? Proč bych měl zažívat zbytečnou bolest srdce? Proč bych měl za cenu velkého dávání pro sebe, nejen jako dobročinnou akci pro zmírnění viny, ale také abych pomohl ostatním, kteří možná ani neřeknou „děkuji“?

Volba starat se, vcítit se, sloužit nad rámec toho, k čemu jsme přirozeně predisponováni, co je pro nás přirozeně výhodné, nad rámec toho, k čemu jsme kulturně zavázáni - to musí být v jistém smyslu

náboženské rozhodnutí, volba jednat ve světě způsobem, který se liší od typických světských postupů. Jde to proti proudu.

„Mnoho křesťanů si našlo důvody, formulované náboženským jazykem, aby zapomněli na chudé.“

Přesto bohužel mnoho křesťanů našlo důvody, formulované náboženským jazykem, proč zapomenout na chudé.

„Evangelium prosperity“ je v mnoha křesťanských prouděch velmi populární, mnohem populárnější, než si obvykle uvědomujeme. Jeho ústřední zásadou je, že pokud vás Bůh miluje, budete požehnáni, a požehnání znamená zdraví a bohatství.

Zkorumpovaní kazatelé toho využili, například v případě torontského „Paláce modliteb“ pastoři manipulovali se svým sborem, aby si myslel, že by měli vydělávat přemrštěné platy, řídit luxusní auta a vlastnit sídla, protože to je znamení Božího požehnání.

Kazatelé pak prohlašují, že pokud chtějí být lidé požehnáni tak, jak jsou, musí dávat peníze církvi (Bohu, ale ve skutečnosti jim) a důvěřovat, že jim Bůh požehná. I když je to dost manipulativní, implikace je taková, že pokud nejste finančně dobře situovaní, pak vám Bůh nepřeje. To znamená, že bohatí jsou Bohem milováni a chudí jsou zapomenuti.

Vymýšlení si výmluv

Samozřejmě, mnozí z nás vědí, že tento způsob myšlení je špatný, a doufejme, že bychom nikdy nešli do kostela, kde by kazatel vlastnil několik sídel. Všichni ale víme, že existují nenápadné způsoby, jakými zapomínáme na chudé mezi námi. Propadáme podobné mentalitě.

Pamatuji si, jak jsem mluvil s jedním církevním vedoucím, který byl čestný člověk, ale upřímně věřil, že Bůh nikdy neopustí nikoho, kdo v něj věří, a proto pokud jste ve svém životě neměli dostatek víry, prostě jste neměli dostatek víry.

Pamatuji si, jak jsem se skupinou pastorů bavil o naší odpovědnosti vůči chudým. Jeden pastor, který neslyšel, že cituji proroka Izajáše, se na mě rozčílil, že propaguji socialismus. V jeho mysli to byl očividně jeden z těch starozákonních veršů, které už neplatí.

*„Vzpomínám si, jak mi jeden pastor, který se zabýval zakládáním sborů, řekl:
Nezaobírejte se tolik chudými ve vašem okolí.“*

Pamatuji si, jak mi jeden pastor, který se zabýval zakládáním sborů, řekl: „Nestarejte se moc o chudé ve vašem okolí. Mají příliš mnoho problémů. Berou vám příliš mnoho času a nakonec nemají žádné peníze. Nemůžete postavit sbor s lidmi bez peněz, takže ať jsou chudí problémem někoho jiného.“

Přesto se v Bibli, konkrétně v Jakubově listu, dozvídáme, že když se k lidem chováme odlišně na základě jejich bohatství nebo socioekonomického postavení, děláme něco skutečně hrozného:

„Nedělali jste mezi sebou rozdíly a nestali jste se soudci se zlými myšlenkami?“ Ve druhé kapitole Jakuba to Jakub nazývá zlem. Dále mluví o zanedbávání chudých spolu s těmi, kdo se dopouštějí cizoložství, a zejména s těmi, kdo se dopouštějí vraždy.

Přemýšleli jsme o tom takto? Většina z nás vnímá charitativní práci jako jakousi třešničku na dortu z toho, co je vyžadováno, něco, co se neočekává, něco, co je dalším klenotem v naší koruně v nebi. Mnozí z nás zdědili jakousi kontrolní spiritualitu, podle které měříme, zda jsme v pořádku s Bohem.

Dovolit Božímu slovu, aby v nás působilo

Když dovolíme Božímu slovu, aby v nás konalo své dílo, probouzíme se k našim vzájemným zodpovědnostem způsoby, o kterých většina lidí nechce přemýšlet.

Nejhorší noc, jakou jsem kdy na Gatheringu zažil, byla lednová noc s hlubokým mrazem. Před obchodem, kde jsem nakupoval potraviny, jsem uviděl jednoho domorodého muže, který tam pravidelně chodil. Předtím mi řekl, že on a jeho sestra byli v internátní škole zneužíváni.

Jeho bolest z toho, co se tam stalo, byla tak silná, že žil s neustálou nenávisí k Bohu a ke všem ostatním za to, co se stalo. Nesnášel chodit do útulku. Způsobovalo to, že jeho úzkost explodovala a on se často pral.

„Co budeš dnes večer dělat v té zimě?“ zeptal jsem se. „Stejně jako v jiné chladné noci,“ řekl. Vyžebbral si dost peněz na láhev whisky. Jak se setmělo, vypil ji a spal za popelnicí. Pil tak dlouho, až se mu krev proměnila v nemrznoucí směs, aby přežil v té zimě. Dokážeš si představit, že bys takhle žil, upil se k smrti, jen abys zůstal naživu?

Jaká je naše odpovědnost jako křesťanů napravovat křivdy internátních škol? Mohli bychom rychle říct: „No, nikdy jsem nepoužil rasovou urážku, neměl rasistické myšlenky ani úmyslně neublížil domorodému obyvateli.“ James by nás mohl ještě víc pobídnout: „Jo, ale co kdybyste to byli vy?“

Když jsem přemýšlel o tom muži, ten samý večer jsme měli nadprůměrný počet hostů, takže došlo jídlo. Jeden muž přišel pozdě, protože byla zima, a bylo vidět, že má hlad. Mladý muž přišel o byt, protože nečekaně přišel o práci. Něco jsme pro něj sehnali, nic moc. Řekl mi, že přišel o byt a nemá kam jít. Řekl jsem mu, kde jsou některé azylové domy, ale také jsem tušil, že už budou plné. Říkal si, že to stejně zkusí. Pomodlili jsme se společně a on odešel.

Pamatuji si, jak jsem jel autobusem zpátky domů, kde jsem tu noc sotva mohl spát. Báł jsem se o něj a cítil jsem se hrozně, když jsem šel spát v teple svého domova.

„Když je v uličce nalezen mrtvý bezdomovec, nikoho to nezajímá.“

Ráno jsem četl zprávy, že v noci bylo po celém městě nalezeno 35 lidí zmrzlých k smrti. Noviny se o tom nedostaly, protože město o takových věcech vlastně nechce vědět. Když je v uličce nalezen mrtvý bezdomovec, nikoho to nezajímá. Nikdo nechce uvažovat o tom, že pokud v našem městě lidé mrznou k smrti, je to možná v nějakém smyslu i naše odpovědnost.

Přesto jsou chudí naší zodpovědností a bohužel jsme na ně zapomněli.

Lepší způsob života

Když projevujeme druhým milost, když jsme vždy připraveni odpustit, když ve svém životě dáváme prostor těm, kteří to potřebují, a dáváme druhé přednost před sebou, je to v zásadě lepší způsob života. Je to způsob života s čistým svědomím. Je to život, který nejlépe cení toho, že s námi Bůh takto zachází.

V Jakubově listu čteme: „Nevyvolil si Bůh chudé světa, aby byli bohatí ve víře a dědici království, které zaslíbil těm, kdo ho milují?“ Nemyslím si, že Jakub má zde na chudé naivní nebo příliš růžový pohled.

Vzpomínám si na setkání s jednou ženou, která celý život trpěla těžkou závislostí. Zeptal jsem se jí: „Co pro vás znamená vaše víra?“ Řekla: „Vím, že mě Bůh miluje, protože se za mě obětoval. Vím, že ráno nedokážu vstát, aniž bych si všimla jeho milosti ve svém životě. Bez ní nemůžu žít.“

Byl jsem si docela jistý, že jsem to ráno vstal z postele, zapomněl se pomodlit a prostě jsem se pustil do své každodenní práce. Ten den jsem byl příliš zaneprázdněný na to, abych si po probuzení uvědomil svou potřebu Boha. Napadlo mě, že to já, ne ona, jsem ten, kdo by se měl více zamyslet nad podstatou Božího království.

Ten rok jsem se Vánoc děsil, protože moje matka předchozího roku o Vánocích zemřela na rakovinu. Večeře v Gathering Spot - hostina, kterou ve skutečnosti připravila šéfkuchařka, šetrná a přísná, ale laskavá Holanďanka jménem Marijke - však byla jedním z nejlepších jídel, jaké jsem kdy měl.

Najedli jsme se a všichni jsme vstali a zpívali vánoční koledy. Když jsem slyšel koledu jako *Joy to the World* zpívanou lidmi, kteří nemají nic jiného než prosté poděkování za dobré jídlo a dobrou společnost, obnovil jsem svou lásku k tomuto svátku.

Existuje toto úžasné svolení být sám sebou mezi lidmi, kteří přijali svou nedokonalost. To je naplnění Příslaví 22:9 - „Štědrý člověk bude sám požehnan, neboť se dělí o svůj chléb s chudými.“

Spencer Boersma

[Baptist Global News](#)

Spencer Boersma

Spencer Boersma působí jako odborný asistent teologie na Acadia Divinity College. Žije v Kentville v Novém Skotsku.

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)